

В ромската махала на близкото до Видин градче Дунавци се случи в един ден да има и сватба, и погребение...

Сватбата – ясно: халване, пийване, подаръци, танци, както си му е редът, макар и без майката на единия от младоженците – гурбетчийка в Испания, работодателят не я пунал за сватбата на детето ѝ?!...

Погребението – починала жена, майка на трима сина и баба на сюрня внуци и правнуци.

Получили скръбната вест, от близо и далеч пристигаха хора, присъединявайки се към траура на семейството. Групата на жените бе в къщата на починалата, а мъжете, понеже през нощта е студено, седяха в кръг около горящи автомобилни гуми отъвн на улицата. Основна тема за разговори през нощта на будуването е, естествено, личността на починалия човек, какво е постигнал в живота си, какви взаимоотношения е имал с другите хора... Но във всяка група хора се намира човек, който неусетно сменя темата. Така най-неочаквано научих, че калайджиите от Видинско и Ломско произхождат от един род! За съжаление, точно и подробно това го знаят над 65-годишните, младите пък хич и хабер си нямат кой с кого е роднина...

След като бяха избистрени последните политически вътрешни и външни събития, шоуто на Слави, войната в Ирак, черноморския шелф и какво ли не още, думата взе 75-годишният Исо от местната махала, за да изрази мнение как ромите да успеят в трудното битие. Оказа се, че както той, така и децата му са с висше образование, а внукът му е студент в НБУ, компютърно инженерство учи момчето, сиреч, образованието е

ЕДНА НОЩ на будуване в Дунавци...

най-важното нещо в живота. Невръстен, 13-годишен малчуган, през далечната 1943, по време на войната Исо пасял говедата в местността Чобан Кюприя (между Дунавци и Видин). Същата година той завършил с отличен успех местното основно училище, но за продължаване на учението баща му не давал и дума да се спомене – война е, пари няма... Та

докато Исо пасял говедата

покрай него минавали натоварени волски каруци, родителите карали багажа на децата си във Видин, за да учат в гимназията. 15-и септември било, началото на учебната година. Следващите часове той не бил на себе си, мислил и пресмятал, как да се запише да учи. На другия ден, свил свидетелството си в джоба, Исо се метнал на коня на баща си (стадото поверил на приятел, докато се върне) и препунал към Видин. Знаел къде е гимназията, нали е ходил с баща си и много пъти е минавал от там. "Паркирал" коня на определеното място и смело почукал на вратата на престижното училище. Отворил му прислужникът, ром от

Видин: К`во бе, Манго, so tanges? Да уча искам, казал младежът. А свидетелство имаш ли?...Като погледнал свидетелството му, възрастният ром онемал от наредените от горе до долу шестници, заключил входната врата и го отвел при директора на гимназията. От разговора с директора резултатът бил – приема се за редовен ученик в гимназията, в профил по избор. Исо избрал класическия, с изучаване на гръцки и латински език. Много по-късно Исо разбрал, че е първият циганин, учил във видинската гимназия. После завършил и по-висше училище, след което работил като началник на ЖП гара в различни български градове, а от Видин излязъл в пенсия.

Другият интересен човек беше

бай Найген

пак пенсионер. Той е благодарен на професионалното обучение, от което придобил специалност "електрокариснт", бил общ работник преди, но изкарал до пенсия с "престижната" професия. Престижна, защото не знаел нито да пише, нито да чете. Е, как така бе, бай Найгене, как си

разбрал какво ти се е паднало на изпита? Ами, изтеглих си "бюлетинката", а друг ми каза какво пише в нея и... издържах изпита от първия път!

Най-младият син на починалата жена, Цеци, трета година работещ

със семейството си в Италия

разказа за успехите на гурбетчиите от Дунавци в странство. Повече от десет ромски семейства са на работа в Италия, някои са там повече от десет години. Къщи си купили дори там, луксозни коли, регистрирали собствени фирми и работели добре. Важното е човек да има професия, доста хора идват, но нищо не знаят да работят, къпят се в морето и си хващат пътя за Родина. Сега пък властите, като хванат чужденци, направо безплатно ги връщат обратно. Друго си е да си регистриран и да работиш по законен договор. Италианските роми са много богати, и те са ненадминати музиканти, художници и артисти. Сръбските роми пък са завзели бизнеса с отпадъчни метали, а като гледам тук, в България, и пирон не можеш

да намериш вече за отпадък. Неусетно нощта бе победена от прохладното утро, някой изчисли, че от предадената в близкия пункт за вторични суровини тел (от изгорелите гуми) може да се изкарат над два лева. Погледите на всички се впериха в слабичък, но с весели очи окъсан мургавелко, задрямал върху близкия клонак от молниатата на гумите. Гробищата, едни и за българи, и за роми,

там всички сме равни

са в края на махалата. Специална група пребори червената пръст, поддаваща се само на кирка, за да изкопае и построи гробищата. Шествието, подредено най-отпред с християнския кръст, венци и цветя, потегли бавно, съпроводено от плача на скърбящите. Музика не знам защо нямаше, по нашия край наемаат духов оркестър. На гробищата възрастнен ром каза хубави думи за починалата жена, помолите всички да застанат на колени и да почетат паметта ѝ с едноминутно мълчание. Не бях се излъгал, че това бе бащата на нашия Румян Русинов, да, той беше. Всички се сбогуваха за последно, хвърлиха по шепа пръст, а после посетиха гробовете на свои починали близки, вода да им сипят. Приятно бях изненадан от това, че имаше и българи на това погребение, наистина добри приятели са били. При връщането си всеки, идващ от гробищата, стъпваше върху жар и възлени пред дома на починалата, а две момичета му поливаха с вода да си измие ръцете, като му подаваха и кърпа за бърсане. Докато хората сядаха по наредените маси и пейки на улицата за панихидата, завяля слаб ситен гъждец – и природата плаче за нея, забелязаха по-старите, добра жена беше. Човек и добре да живее, умира, е казал мъдрецът...

Петър ПЕТРОВ

ИНДЪЯ

Сантино Спинели и неговата трупа

Френският "Le Monde" пиша за Алексан (Сантино Спинели), че благодарение на "неговите пръсти ние откриваме всички неизвестни цигански меандри".

Сантино Спинели е акордеонист и певец ром от Италия, който създава музикалната трупа "Алексан", която прославя циганската музика не само като стил, а и като музикално пътешествие в историята на ромската култура, интерпретирайки я по изключително оригинален начин.

Трупата се радва на международна известност благодарение на участието ѝ във всички по-важни фестивали на музиката на различните народи, както и на издадения

във Франция компактдиск "Гижем, гижем". На езика на ромите абрусезе това означава "Вървейки, вървейки" и всъщност е абрусезкият вариант на прочутия ромски химн "Джелем, джелем". На химна, който не е нищо друго освен синтез на един дълъг музикален опит и на културата на живот в каравана. Италианските абрусезе са първата група роми, пристигнали преди пет века в Италия от гръцкото крайбрежие.

Най-новият компактдиск на трупата "Romano Drum – Gypsy Caravan" също получи висока оценка в пресата: "Алексан (Сантино Спинели), ром абрусезе, е преди всичко превъзходен музикант. Защото ромското звучене не е само балканският стил..."

Откриването в Брюксел на Европейски ромски информационен офис (ERIO), създаден по инициатива на група ромски лидери и активисти, се състоя на 18 март т. г.

Целта е да се реализират законните права на ромите в Европа. За директор на тази нова европейска институция е избрана известната активистка Анджела Кокзе, социолог по професия от Румъния.

Ромите и свързаните с тях групи са най-голямото малцинство в Европа. Те живеят в цяла Европа, във всички страни от Европейския съюз, както и в кандидатките за членство в него.

Независимо от усилията на международни организации като Съвета на Европа и ОССЕ, както и на някои правителства, повечето от ромите

Европейски информационен офис в сърцето на Европа

те вътре и извън Европейския съюз живеят при лоши условия, сравними с тези на бедните слоеве в развиващите се страни. Липсата на жилища, на работа, на образование, на здравеопазване са ежедневни факти за милиони роми. Дискриминацията и отхвърлянето им от обществото е повсеместно за ромските общности.

Европейският ромски информационен офис ще дава информация на институциите на Европейския съюз – на Европейската комисия, на Европейския парламент и на други, за действителното състояние на нещата по отношение на човешките права, както и на политическите и социално-икономическите права на ромите в страните-членки и страните-кандидатки.

Европейският ромски информационен офис ще съсредоточи дейността си върху процеса на разширяването, върху финансирането и програмите, както и върху прилагането на Директивата за равното равенство и всички други проблеми, жизненоважни за подобряването на ежедневния живот на ромите в Европа. Той ще играе роля на свързващо звено между местните и международните организации като Съвета на Европа, ОССЕ и неправителствените организации по подобие на Европейския център за правата на ромите. Той също така ще представя на ромските организации информация за Европейския съюз с оглед на взаимния интерес.

RomNewsz